

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XLII. Quia propter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

habeat ad prouidendum, sicuti ij, à quibus deuolutio facta, uti ex hoc ipso c. colligitur: Fit enim deuolutio cum eisdem conditionibus & qualitatibus; adeò ut si ex certa gente, aut familia quispiam eligendus, presentandus, aut promouendus erat, talem etiam Superior, ad quem ob negligentiam aut delictum, deuolutio facta, instituere debeat, prout videre licet apud Petr. Rebuffū tract. de nominat. q. 8. & in praxi benefic. tit. de deuolut. n. 39. Respondeo ad objectionem; Secundum sacros canones, & Ecclesie praxin, non esse in Collegio aut Congregatione instituendum Prælatum, qui ex corpore non sit, nisi ipsi Capitulares consentiant, ac veluti iuri suo renuncient, sicuti docui in c. cum inter 21. not. 3. hoc tit. Hæc autem conditio quæ obseruatur in deuolutione; ut videl. Superior aliquem e gremio ecclesie, à qua deuolutio facta, eligere aut instituere debeat, nisi Capitulares in alium sponte consentiant. Quod verò ius istud renunciationis seu voluntarij consensûs, dum personale fit, ad Superiorem non deuoluatur, per se liquet.

CAPITVLVM XLII.

Quia propter.

PARAPHRASIS.

Innocentius III. Papa in eodem Lateran. Concilio cap. 24. tres formas canonicæ electionis proposuit, quarum vna, reiectis alijs, quas quidam perperam & non sine ecclesiarum detrimento introducere conati fuerunt, usurpari debeat. Prima est per scrutinium, siue secretam suffragiorum collationem. Si in loco, vbi electio celebranda est, presentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt comode interesse, assumantur tres e Collegio, fide digni, qui secretè & sigillatim vota eunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent, in communi, nullo appellationis interiecto obstaculo; ut is, collatione habitâ, eligatur, in quem omnes, vel maior & sanior

pars Capituli consentit. Altera forma est per compromissum, si eligendi potestas aliquibus viris idoneis ab Electoribus committatur, qui vice omnium ecclesie viduatæ prouideant de Pastore. Tertia est quasi per inspirationem Spiritûs sancti, si omnes Electores veluti vno corde & ore in eandem personam absque vicio consentiant. Præter has formas, siue aliter quàm hæc præscriptum, electio facta irrita est: Electores autè, si contra dictas formas eligere attentauerint, pro ea vice eligendi facultate priuati existunt.

SUMMARIVM.

1. *Accidentales solemnitates reconferuntur, quæ ante electionem præmitti solent, & si per consuetudinem receptæ sunt, omitti non debent, omisse tamen electionem non vitiant.*
2. *Reconferuntur substantialia seu per se requisita ad electionem, quæ sit per scrutinium. Primum est, ut omnes in suffragij habentes congregati esse debeant, si velint, & comode possint. Et hoc quidem requisitum commune est etiam omni alij electioni.*
3. *Secundum requisitum: Tres scrutatores eligi debent à Capitulo, qui & ipsi à Capitulo sunt, de huius tamen communi consensu, vel partis maiores, possunt etiam alij viri idonei assumi.*
4. *Si Capitulares aliqui scrutinium facere aggrediantur, ad hoc non constituti vel electi, alijs videntibus & non contradicentibus, actus erit validus.*
5. *Tertium requisitum: Scrutatores electores omnes secretè & sigillatim scrutari debent, seu suffragia eorum exquirere.*
6. *Possunt præter scrutatores & Notarium duo vel tres testes adhiberi; confirmus tamen huic constitutioni erit, si testes non adhibeantur.*
7. *Modus scrutiniy faciendi in quo consistat.*
8. *Quartum requisitum: Post omnium collecta suffragia, eorum omnium publicatio mox coram omnibus fieri debet, suppressis nominibus eligentium.*
9. *Quintum requisitum: Post publicationem*

- scrutinium statim sequi debet collatio numeri ad numerum, & eius ad zelum, meriti ad meritum.
9. *Sextum requisitum: Post factam collationem, si in unum, cumque dignam ac habitam, maiorem & saniozem partem Capituli consensisse appareat, decretum electionis formari, idq; ab uno, qui preest Capitulo, seu qui primus scrutatoribus suffragiam suam declarauit, aut ab alio à Capitulo ad hoc deputato publicè promulgari debet.*
Forma huius decreti electionis.
10. *Electio capitularis si non à maiore Capituli parte facta, adeoque ipso iure irrita est, per aliorum accedentem consensum confirmari potest ante, non autem post promulgationem electionis.*
11. *Hæc forma scrutinij in electionibus eorum tantum Prælatorum seruanda est, qui ordinariam & generalem spirituales iurisdictionem in subditos exercent, ut sunt Episcopi, Prælati regulares & Collegiata ecclesie Præpositi, qui ob exceptionem generalem iurisdictionem in clericos exercent.*
12. *In his omnibus electionibus seruari debet hæc forma scrutinij, nisi priuilegium Apostolicum, vel immemorialis alterius eligendi modi cum bona fide obseruantiæ, vel denique paucitas electorum aliam eligendi formam permittat.*
13. *Electio Prælati in ecclesia viduata si fiat formâ scrutinij non obseruata, ipso iure irrita est, ita ut à Superiore per sententiâ declaratoriam rescindi possit.*
14. *Et Capitulares non quidem ipso iure pro ea vice priuatos esse, sed à Superiore per sententiâ priuandos.*
15. *Capitulares post electionis, in qua forma scrutinij seruata non est, promulgationem, sed nondum electo insinuatam, aut ab ipso non acceptatam, aliam electionem inchoare possunt, si velint, excepto casu, quo indignum elegissent.*
16. *Ad formam compromissi requisita, ad formam scrutinij necessario obseruanda non sunt.*
17. *Si compromissum sit in plures, v. g. tres, & duo indignum eligant; eligendi potestas non ad unum, vel minorem partem deuoluitur, sed ad Capitulum.*
18. *Ad electionem quasi per inspirationem Spiritus S. requiritur tantum, ut nullâ precedente disparatione de certâ eligendi personâ omnes vnanimiter in eandem personam absque fraude, vitio, simonia &c. consentiant.*

Aduertendum, quod quædam sunt accidentales solemnitates ante electionem præmitti solitæ: huiusmodi fermè sunt: I. In die electionis Missa de S. Spiritu celebratur, & Electores sacrificant, aut S. Eucharistiam accipiunt. II. Ante tractatum electionis hymnus *Veni sancte Spiritus* ab omnibus clarâ voce recitatur. III. Aliquis nomine totius Capituli protestatur, nolle se quentiam ad electionem admittere, aut suffragium eius valere, qui de iure ad eligendum inhabilis est, iuxta ea quæ dixi in c. Illa 39: hoc tit. & dicitur in c. vlt. de Procurator. IV. Si quis adit tali potestate præditus, absoluit omnes ab excommunicatione, alijsq; censuris, in ordine ad canonicæ electionis effectum. V. Interdum tractatus præmittitur, in quo personæ aliquæ palam nominantur, & proponuntur in Capitulo, quæ ad prælaturam idoneæ videantur, iuxta c. quod sic ut 28: hoc tit. Hæc electioni omni accidentalibus sunt, ob quorum omissionem non vitatur: attamen, si per consuetudinem recepta sunt, omitti non debent.

Substantialia, seu per se requisita ad electionem Prælati ecclesie viduata, si per scrutinium fiant, multa à Doctoribus recensentur, quæ ex textu huius c. colliguntur. Primum. Omnes ius suffragij habentes congregati esse debent, si velint, & commodè interesse possint. Cuius requisiti duæ partes iunt; Prior, quod Electores collegialiter conuenire debent ad electionem celebrandam, sicut & ad alium omnem tractatum collegialitè, siue Capitularitè: Quia nõ dicitur Vniuersitatis aut Collegij consensus, aut commune decretum, nisi vnâ conuenientes tractarint, & con-

senferint; secus, si sensim aut separatim, c. in Genesi 56. hoc tit. & docet Gl. in l. sicuti 7. ver. non debeat, ff. Quod cuiusque Vniuersitatis nomine gestum. Posterior, quod omnes Electores siue ius suffragij habentes qui volunt, & commodè interesse possunt, vocandi sunt; quod intelligitur, dummodò absentes nesciant, electionem eo die futuram: Qui autem certus est, certiorari ulterius non debet, reg. 31. in 6. Cæterùm pro ea vice ius suffragij non habent, vt quia ob delictum priuati sunt, suspensi, personaliter interdicti, vel excommunicati; & qui interesse electioni nolunt; aut commodè adesse, seu aduocari non possunt, ij connumerari non debent inter Electores; adeoque tota virtus & potestas penes alios remanet, sicuti suprâ aliquoties dictum. Atque hoc primum acquisitum commune est omni electioni Collegiali: Cætera autem, quæ sequuntur, propria electioni, quæ per scrutinium fit.

3 Alterum requisitum. Tres scrutatores à Capitulo eligi debent, qui & ipsi è Capitulo sunt. Ita habetur hîc expressè, ver. tres è Collegio. Arbitratur tamen Gl. hîc ver. viris, non esse de substantia electionis, vt tres sint scrutatores, iique ex Collegio siue Capitulo congregato, cum possint etiam alij assumi, viri digni fide, de quibus nulla fraudis suspicio esse possit. Sed contraria sententia est communis apud Innoc. hîc n. 1. Imolanum. 1. Anton. n. 6. Baldum n. 9. Quia verba huius c. sunt clara, à quibus proinde recedendum non est. Cæterùm ea Glossæ doctrina occasionem dedit introducendæ consuetudini, quæ in plerisque Germaniæ Ecclesijs viget, quod Capitulum ex communi consensu, seu partis maioris suffragiis, alios viros idoneos ad scrutinium faciendum assumere possit.

Debent autem scrutatores esse *virii fide digni*, vt in textu c. dicitur, qui singulorum vota fideliter exquirant, atque secretum seruare nõrint: Admonent etiam DD. hîc post Hostiensem, quod scrutatores esse non debeant inhumani aut vultu terribiles, sed tales, coram quibus liberè, & securè sententiam suam quisque suffragantium dicere pos-

sit; alioquin, adiectâ causâ, appellari posse, vt videre licet in Gl. marginali hîc ver. de Collegio.

QVÆSTIO est. Si Capitulares aliqui scrutinium facere aggrediantur, alijs videntibus & non contradicentibus, cum tamen ad id constituti siue electi non fuerint, num valere debeat quod agitur? Affirmandum est cum Speculat. lib. 4. part. 1. tit. de elect. §. 1. n. 20. Abbate hîc n. 13. auctoritate Gl. in c. sicut cum 21. ver. per vnum hoc tit. in 6. quæ hoc ipsum docet in casu, si per vnum è Capitulo, alijs videntibus & permittentibus, communis electio pronuncietur. Quia taciturnitas in re appetibili siue fauorabili, consensum aut mandatum continere censetur, secundum Gl. receptam in reg. 43. in 6. Hîc autem versamur in re appetibili ac fauorabili, vt videl. ecclesiæ Prelatus prouideatur. Accedit, quod si Capitulares non consentirent, ex officio suo contradicere deberent; consequenter taciturnitas eorum, dummodò si vellent contradicere, facile possent, reputabitur consensus: Atque adeo, cum expressi & taciti eadem vis sit, ad scrutinium assumi censentur, eo ipso quod non repelluntur.

His adde ex Eman. Rodriq. tom. 2. regul. qq. q. 52. a. 3. consultum esse, & in multis ecclesijs consuetum, vt scrutatores iuramentum edant in manibus eius, qui Capitulo præest, aut à Capitulo mandatum habet, quod fideliter agere, & quæ secreta esse debent, propagare nolint.

Tertium. Scrutatores Electores omnes secretè & sigillatim scrutari debent, seu suffragia eorum exquirere. Ita habetur in textu huius c. Ratio autem constitutionis est, vt omnes sua vota liberè exprimere possint.

QVÆSTIO autem est; Vtrum alij quidam, tanquam testes, adhiberi possint? Affirmat Innoc. hîc n. 1. & sequitur Abb. n. 14. præter scrutatores, duos vel tres testes adhiberi posse: Cum enim dicitur, scrutinium secretè & sigillatim fieri debere, solum significari videtur, non esse faciendum coram Capitulo, seu alijs Electoribus audientibus; sed

sed singulos seorsim, v. g. in angulo conclauis audiendos. Conformius tamen erit constitutioni huic, si testes nulli adsint, cum neque eorum presentia opus sit, si tres, iique fide digni scrutatores constituantur: Notarius tamen, siue Tabellio publicus adhiberi potest, qui singulorum responsa & suffragia in scriptum redigat, secundum Gl. hic ver. redacta, ibid. Abb. n. 9. & 10. Petr. Gregor. Tholos. de elect. c. 16. n. 8.

6 Scrutinij faciendi modus in his consistit: I. Electores singuli coram scrutatoribus se sistentes, examinantur, & quidem iuramento, vel saltem secundum conscientiam adstricti, quam personam, tanquam maximè idoneam, & qua ratione, ac zelo eligant. II. Scrutatores scrutinium incipiunt ab eo, qui Collegio præest, siue præcipuus est; deinde verò, si ex electoribus sint, ante alios, suffragia à se ipsis munò exquirunt, videl. duo ab vno: Idque propterea, qui si ipsi, post aliorum omnia sibi agnita suffragia, suffragaretur, vota sua ex illis intruere, & interdum arbitrato suo, aliquis electionem impedire, vel promouere possent. III. Scrutatores, vel vnus eorum ad id deputatus, vel Tabellio, si adhibeatur, vel loco eius duo iurati testes vota singulorum in scriptum redigunt, vti supra etiam dictum.

Veruntamen dicta scrutandi forma non in omnibus ecclesiis exactè obseruari solet. Nam in quibusdam, etiam Cathedralibus, satis factum esse existimatur, si Capitulares, post præstitum iuramentum de idoneo secundum conscientiam & existimationem suam eligendo, aliquem scrutatoribus nominent; neque exquiri solet, quibus rationibus, seu quo zelo moueantur: In ecclesiis verò multis regularibus consuetum, vt Electores singuli nomen eius, quem eligere volunt, in charta scribant, eamque clausam, vel obsignatam in vnam scrutatorum conijciant, prout videre licet apud P. Eman. Rodriq. cit. q. 52. art. 8. & in Constitut. Societ. Iesu p. 8. sap. 6.

7 Quartum. Post omnium collecta suffragia, eorū omnium publicatio mox coram omnibus fieri debet, vt appareat, quisnam, aut qui-

nam singulatim electi fuerint: nomina autem eligentium euulganda non sunt. Quamobrem licet nihil obstat, imò consultum sit, cum electio per scriptas schedulas peragitur, vt electores nomina sua adscribant, quò appareat scrutatoribus, suffragia vnica à singulis Electoribus, nemine prætermisso, accepta fuisse, tamen nomina eligentium supprimi debent, non minùs, quàm si iuxta formam huius c. singulorum suffragia, & rationes siue motiua suffragandi à scrutatoribus, etiam cum nominibus suffragantium, in scriptum redacta sint, prout etiam Trid. Concil. tradidit sess. 25. cap. 6. de Regular. Adde, quibusdam in ecclesiis consuetum esse, vt post peractam electionem schedulæ in conspectu omnium comburantur.

Ideo autem statutū fuit, vt suffragia, postquam in scriptum redacta sunt, suppressis nominibus suffragantium, mox, siue incontinenti, id est, nullo actu alio interposito, publicentur; quia ante publicationem Electores ab electione sua recedere possunt, non item post publicationem, c. publicato 58. hoc tit. Quapropter si scrutinij publicatio differatur, is qui electum se arbitratur, aut alius quilibet è Capitulo petere potest, vt scrutinium publicetur, argum. cit. c. publicato.

8 Quintum. Post publicatum scrutinium, statim sequi debet collatio, quam scrutatores, aut alij è Capitulo ad id deputati facere debent numeri ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum, c. In Genesi 55. hoc tit. Collatio numeri ad numerum facienda est, vt appareat, quot suffragia quilibet habeat, & an aliquis à maiore Capituli parte electus sit. Zeli ad zelum collatio fieri, seu ipsorum eligentium expositæ intentiones ac motiua expendi debent, vt appareat, quis à saniore Capituli parte electus fuerit: Etenim vt rata fiat electio, requiritur, si non omnes, saltem vt copulatiuè maior ac sanior pars presentis ac legitimè congregati Capituli in eundem consenserit, prout ex hoc c. constat. Denique meriti ad meritum collatio ad ipsum electum refertur, vt appareat, num idoneus sit, vel yter ex duobus electus magis idoneus.

Veruntamen in multis Ecclesiis, præfer-

tim Ordinum regularium non alia collatio fieri solet, nisi numeri ad numerum; quia ob perspectam probitatem Electorum, eorumque iuramentum, de quo supra, dubitare non liceat, eum qui à maiore parte electus fuit, verè idoneum esse. Atque tales eligendi formæ, in quibus non omnes huius c. conditiones obseruantur, priuilegiis interdum Apostolicæ Sedis munitæ sunt, vti videre licet in Clement. Exiui §. Demum, de verbor. signif. Interdum verò consuetudine immemoriali.

Pro maiore declaratione huius requisiti, aduertendum est ex doctrina Innocentij in c. In Genesi n. 2. & 3. hoc tit. quòd post publicatum scrutinium, exactior collatio siue discussio facienda sit, si quæstio seu dubium moueatur, quàm si non moueatur. Nam hoc posteriore casu sufficit, fieri collationem generalem, videl. Titius habet decem suffragia; Caius nouem. Titij Electores habuerunt zelum, quia sunt Capitulares digniores, antiquiores, prudentes; Et elegerunt virum boni exempli, qui utilis ecclesiæ futurus sit, ob scientiam & rerum agendarum peritiam. Quare in hoc casu, si ponamus vniuersim nouendecim fuisse Electores, promulgabitur electio Titij.

¶ Sin autem post promulgatum scrutinium quæstio moueatur, ea varia esse potest: Prima, Vtrum omnes præsentés fuerint, qui vocari debebant, & adesse voluerunt, ac potuerunt. Id enim refert scire, vt intelligatur, an saltem duæ partes Capitularium conuenerint. Item, an electio oppugnari postea possit ab aliquo, contemptum suum prosequente: Quæ doctrina sumitur ex cit. c. In Genesi.

Alter. Num alicuius suffragium inuandum sit. Hæc enim quæstio discuti debet, vt intelligatur, num Titius electus à decem, quorum vnus dubium suffragium tulit, à maiore Capituli parte electus fuerit, ideòque electio promulganda sit, necne. Talis quæstio est, si post promulgatum scrutinium moueatur, (expediret autem ab initio discuti) num aliqui Canonici sint excommunicati, vel suspensis vel personaliter interdicti: horum enim suffragia rejici possunt; imò debent, si

denunciati, aut tolerati non sint, iuxta ea quæ docui Theol. mor. lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 13

Tertia. Vtrum electus vitio laboret, siue inhabilis sit; quia in Capitulo contra eum opponitur defectus scientiæ, morum, natalium, sacri ordinis, censura excommunicationis, suspensionis, aut personalis interdicti. De hoc, antequam communis electio sequatur, exacta discussio fieri debet; non per modum iudicij; neque vt sententia feratur, sed solum ad veritatem cognoscendam præsentis negotij expeditione. Quin imò generalis hæc regula tradi potest ex doctrina Abb. in c. In Genesi n. 2. hoc tit. Si in Capitulo inter Capitulares controuersia oritur, eam à Capitulo definiri non posse; tamen ponamus Capitulum iure speciali, v. g. præscriptæ consuetudinis, iurisdictionem in singulos exercere: Præterquam si causa, v. g. alicuius Capitularis iniuria, admodum notoria sit: Alioquin enim Capitulum in causa propria iudex esse non potest, l. vn. C. Ne quis in sua causa iudicet.

Sextum. Post factam collationem, si in vnum eumque dignum ac habilem, maiorem & sanioerem Capituli partem consensisse appareat, decretum electionis formari, idque ab vno, qui præest Capitulo, seu qui primus scrutatoribus suffragium suum declarauit, aut ab alia à Capitulo ad hoc deputata persona, publicè promulgari debet. *Ego N. nomine meo, & aliorum eligentium mibiq. consentientium, inuocata S. Spiritus gratia, in Episcopum (aut in Abbatem &c.) huius ecclesiæ N. eligo, & electum pronuncio, & coram vobis publico, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.*

Corollarium. Cùm electio Capitularis per decreti promulgationem, non ante, quatenus est ex parte Capituli eligentis, perfecta sit, hinc sequitur, si electio non à maiore Capituli parte facta, ideòque ipso iure irrita reperiatur, quòd postea per aliorum accedentem consensum, confirmari non possit, iuxta c. auditis 29. vbi id docui, hoc tit. Sed antequam electio promulgata est, si v. g. in collatione numeri ad numerum appareat, quòd nemo in scrutinio nominatorum suffici-

cientim

entem suffragiorum numerum habeat, tum non prohibentur Canonici, mutatâ sententiâ, accedere ad numerum eius, qui plura suffragia; aut si duo æqualia suffragia habuerint, vni eorum suffragari, eumque eligibilem facere, prout docuit Abb. in c. publicato 58. n. 7. hoc tit. Syl. ver. electio 2. q. 7. Propterea quoddam ex scrutinij publicatione nullum ius cuiquam acquisitum sit; & nisi Electores variant, seu suffragia mutent, nunquâ electio secutura sit, cum ea fieri debeat secundum maiorem Capituli partem. Arbitror tamen si electio per formam scrutinij, in quo vota singulorum publicanda non sunt, eam varietatem, accessionemque ad eum, eòsue cui plures suffragati, fieri debere inchoato nouo scrutinio, prout infra iterum dicetur.

QVÆSTIO prima, Vtrum forma scrutinij, quæ hic traditur (extra compromissum & modum eligendi per inspirationem S. Spiritus) in omnibus electionibus Capitularibus obseruari debeat? Respondeo, cum Gl. recepta hic ver. viduatæ; In electionibus eorum tantum Prælatorum necessariò seruandam esse, qui ordinariam & generalem spirituales jurisdictionem in subditos exercent; cuiusmodi sunt Episcopi, & Prælati regulares, & Collegiatæ ecclesiæ Præpositi ij seculares, qui vel ob exemptionem ab Episcopo, vel speciali aliquo iure generalem iurisdictionem in clericis exercent. Nam Concilium Lateranense formam hanc præscribit eligendi Prælatum in ecclesiis viduatæ: Ecclesiæ autem viduatæ sunt, quæ Pastorem, veluti sponsum suum, amiserunt; Tametsi verò, propriè ac strictè, Episcopi duntaxat cum ecclesiis suis quasi vinculo spiritualis matrimonij coniuncti censentur, c. sicut 59. iun. Gl. causa 7. q. 1. c. 2. de translat. Episcopi; latius tamen accipiendo, etiam alij ecclesiarum seu sacrorum Collegiorum Prælati, non tantum regulares, sed etiam seculares, si ordinariam & generalem iurisdictionem habeant, veluti sponsi dici possunt, & ecclesiæ eorum morte naturali, aut iuridica, v. g. depositionis, viduari, prout etiam docuit in c. Ne pro defectu 41. hoc tit. Neque ob stare debet, quòd Prælati ecclesiæ siue regularis,

siue secularis, ita iurisdictione generali præditus sit, vt tamen ab eo ad Episcopum appellari possit; & causæ grauiore eidem reseruatae sint: Aut si vnâ cum Prælato in iurisdictione concurrat Episcopus, deturque locus præuentioni: Quemadmodum id ipsum accidit in Prælati Ordinum mendicantium, qui à Generali suo, & Prouinciali dicto modo dependent; & tamen cit. c. Ne pro defectu, nomine Pastoris, cuius morte viduatur ecclesia, comprehendi censentur.

At verò in alijs electionibus ad beneficia, aut dignitates, quæ tales prælaturæ non sunt, quales descripsi, sufficit quomodocunq; expressum esse consensum maioris partis Electorum in communi congregatorum, secundum Gl. receptam in c. sicut 21. ver. formam, hoc tit. in 6. Syl. ver. electio 2. q. 1. Angelus eod. ver. n. 29. & alij communiter.

QVÆSTIO secunda; An in omnibus doctorum Prælatorum electionibus ea quæ hic descripta est, scrutinij forma seruanda sit? Responso est affirmatiua ex communi sententia. Sed limitari debet. I. Nisi priuilegium Apostolicum habeatur de alia forma electionis tenenda, aut vnâ vel pluribus scrutinij conditionibus omittendis. II. Si à tempore immemoriali, cum bona fide, aliter in electione Prælati obseruatum, quàm in hoc c. Quia propter, præscriptum est, & DD. communiter ad formam scrutinij requirere solent. III. Si valde pauci sunt Electores, vid. tres tantum, (aut etiam quatuor secundum Innoc. hic n. 4.) non tenentur seruare, cum nec possint, hanc formam scrutinij: Ita DD. plerique, inter quos Bald. hic n. 20. dans rationem; quia *statutum cessat, si verba statuti seruari non possint*. Arbitratur quidem Host. hic compromissi formam assumendam, etiam si aliquis Capitularium cõtradicat, sed Abb. super hoc c. s. vel saltem, Roderiq. tom. 2. Regular. qq. q. 52. a. 2. contrarium rectè docent; quia nemo cogi potest, vt abiecta electionis libertate, ex alieno arbitrio pendeat. Itaque, nisi consuetudo permittat, vt scrutatores adhibeantur, qui ex Capitulo non sunt, poterit vnus Capitularium cum Notario scrutator conititui; vel possunt, sine forma scrutinij,

hic præscripta sua suffragia voce aut scripto exprimere, iuxta morem antiquum; præfertim, si duo tantum sint, sufficiet eorum consensus quomodocumque declaratus. Sin denique vnus tantum, potest is coram testibus suffragium suum exprimere, nisi malit in alium, vel alios ius electionis transferre: tum enim ipsemet si idoneus sit, prælaturam consequi poterit.

13 **QVÆSTIO** tertia. Estne ipso iure irrita electio Prælati in ecclesia viduata, si fiat formâ scrutiniij non obseruatâ? Affirmant DD. communiter, propter verba clara huius c. *Aliter electio non valeat*. Sed intelligi in primis debet iuxta ea, quæ in c. eum in cunctis 7. hoc tit. & aliâs docui, electionem ipso iure irritam esse, ita vt à Superiore per sententiam declaratoriam rescindi possit, perinde ac si ab initio penitus, nullôque iure substitisset. Alioquin verò, si non rescindatur, quia nemo est, qui eam oppugnat, neque Superior ex officio mouetur, electus tutus manet in conscientia, cum naturalis obligatio, atque ius ortum ex eligentium consensu subsistat. Quare electus defendere se potest regula 33. Cancellariæ de triennali possessore; videl. quod post elapsum triennium à die possessionis acquisitæ numerandum, molestari amplius non debeat. Deinde pars ea requisiti, secundo loco recensiti, quod omnes ius suffragij habentes, qui possunt ac volunt interesse, vocari debent; nõ semper ita se habet, vt eius omisso electionem ipso iure irritam faciat, sed interdum irritabilem: videl. si vnus aut plures contempti sint; duæ tamen partes Capitularium, quippe in quibus ius Capitularis ad tractatum instituendum consistere censetur, conuenerint, iuxta ea quæ dixi in c. quod sicut 28. hoc tit.

14 **QVÆSTIO** tertia; Vtrum Capitulares, si non seruata formâ scrutiniij electionem faciant, ipso iure pro ea vice priuati existant? Dicendum cum Gl. hic ver. priuentur, Anton. n. 52. Abb. in vers. nisi n. 3. non esse priuatos, sed à Superiore per sententiam priuandos, quia id verba c. §. Qui verò, significant, *eligendi ea vice potestate priuentur*. Conuenit c. quamquam 18. hoc tit. in 6. Post

sententiam autem, deuolutio electionis pro ea vice fit ad proximum Superiorem, in Cathedralibus verò ecclesiis ad Papam, iuxta cit. c. quamquam. Id verò intelligendum, si omnes eligendo deliquerunt; sin autem non omnes, quia aliqui absentes fuerunt, aut se opposuerunt & appellarunt, ne tali modo electio fieret, deuolutio fit ad ipsos, secundum Gl. receptam in cit. c. quamquam, ver. deuoluetur.

QVÆSTIO quarta; Quid sentiendum, si Capitulares post electionis, in qua forma Concilij seruata non est, promulgatum decretum, sed nondum electo insinuatum, aut ab ipso non acceptatum, aliam electionem inchoare velint, sed Canonici aliqui, qui non interfuerunt, se opponant, appellantes ad Superiorem, vt propter formam scrutiniij non seruata, transgressores priuentur, & tota potestas ad ipsos recidat? Discrepantes hæc de re sunt Interpretum sententiæ: Hostiensis & post eum Anton. hic n. 52. existimat, contractioni locum esse, vt electio noua fieri possit. Sed contrarium melius docere videtur Innoc. hic n. 9. fusè hanc rem examinans, & post eum Abb. hic ver. nisi, n. 5. Ratio est; quia ante latam priuationis pœnam Electores sunt in possessione iuris eligendi; & idcirco valere debet electio. Sed alia ratio est in casu, quo Capitulares indignum elegerunt: tunc enim ipso iure priuati existunt, & tota electionis potestas penes alios nõ priuatos manet, iuxta c. 2. de postulat. Prælatorum. Videtur etiam potest Ioan. Andr. hic n. 42. 43. 69.

Atque hæc de forma scrutiniij dicta sufficiant. De altera quæ est compromissi, superius pluribus in locis egi; hic autem iterum annotare liber, argum. huius textus, ver. *Vel saltem ad formam compromissi, quippe quæ vt diuersa, & distincta à forma scrutiniij proponitur, conditiones & requisita eius necessario obseruanda non esse; cum nec verba præscriptæ formæ ei aptari satis possint, vt assumantur tres de collegio, qui vota cunitarum exquirant, &c.*

Id in **QVÆSTIONE** est; Si compromissum sit in plures, v.g. tres, atque eorum duo personam indignam eligant, idcircoque pro ea vice priua-

privati sint; num eligendi potestas ad Capitulum devoluitur, an verò tota maneat penes alios, videl. in proposito casu penes vnicum, qui in indigni electionem non consentit? Posteriores quæst. partem amplectitur est Abbas in c. cum in iure, in fine hoc tit. Sed contrarium magis placet, quod cum Archidiacono docet Syl. ver. electio 2. q. 19. Nam potestas compromissi non se extendit ultra intentionem compromittentium: Hi autem nolunt electionem pendere ab vno, aut parte minore compromissariorum; sed vel exprimunt, vel intelligunt, eam personam se recepturos, in quam omnes, vel pars maior illorum consenserit, dummodò idonea sit. Videri possunt quæ dicam in c. si compromissarius 37. hoc tit. in 6.

Denique, quod attinet ad electionem quali per inspirationem S. Spiritus; Ad eam alia forma, aut solemnitas non requiritur; sed solum, ut nullà præcedente disputatione de certa eligenda persona, omnes unanimiter in eandem personam, absque fraude, vitio simoniæ &c. consentiant. Quia omnem ordinem, aut eligendi formam sanctus Spiritus, qui ad eiusmodi electionem animos mouisse censetur, abundè supplet, ut dicitur in Constitut. Societ. Iesu p. 8. cap. 6. num. 5.

§. Illud autem.

PARAPHRASIS.

Prohibetur in eodem Concil. Lateranensi sub Innoc. III. ne Capitularis loco suo procuratorem constituat, nisi absens sit, & legitime impeditus accedere ad electionem; de quo, si opus esse videatur, iuramento fidem facere teneatur: Tunc, si voluerit, vicem suam, iusque suffragij, committere potest, qui tamen è Collegio sit.

SUMMARIVM.

1. In negotio electionis non potest quis regulariter procuratorem constituere; cum tamen Capitulares, si velint, etiam à non impedito accedere, possunt accipere

res, neque tantum vnum ex Collegio, sed etiam extraneum.

2. Existens in ciuitate, in qua electio peragitur, si ob infirmitatem accedere nequeat, potest procuratorem constituere, qui cum speciali mandato iuramentum, si exigatur, prestare tenebitur, quod is accedere impeditus sit.

Si infirmus ipse malit dare suum suffragium, scrutatores ad eum accedere, & illud ab eo accipere debent.

Nemo Capitularium ordinariè cogi potest, ut per se, vel per alium ad electionis tractatum veniat, nisi interesse ecclesie omnium presentiam, vel statutum aut consuetudo requiratur.

Pro declaratione, seu limitatione huius §. aliqua aduertit debet. Primum, ex Abb. hinc n. 1. Syl. ver. electio 1. q. 3. Quòd Capitulares, si velint, etiam à non impedito accedere, procuratorem accipere possunt; Et non tantum vnum ex Collegio, sed etiam extraneum aliquem, argum. c. scriptum 40. hoc tit. §. Et si partes consenserint. Quia constitutio huius §. potissimum in fauorem Capitularium emanauit; qui proinde fauori suo renunciare possunt.

Alterum. Si aliquis in ciuitate, in qua electio peragitur, infirmitate detentus sit, quò minus ipsemet accedere possit, procuratorem constituere non prohibetur; qui tamen, perinde ac si ab absente mitteretur, iurare tenebitur in animam domini, siue principalis, cum speciali mandato, quòd is accedere impeditus sit, si tale iuramentum exigatur, de quo Innoc. super hoc c. n. 11. Sin autem ipsemet infirmus suffragium suum dare malit, tunc scrutatores, si commodè fieri possit, ad ipsum accedere, & suffragium eius recipere debent, prout hinc Innoc. docet, n. 2. Syl. ver. electio 1. q. 5. argum. l. 1. iun. l. 5. ff. de Procurator. Cæterum nemo Capitularium, ordinariè loquendo, compelli potest, ut per se, vel per alium ad electionis tractatum veniat; præterquam si ob aliquas circumstantias, Ecclesie interesse videatur, ut omnes adsint, Vel nisi ecclesie alicuius statu-

tum, aut consuetudo omnium presentiam exigat. Quæ de re DD. in c. 1. de his quæ fiunt à maiore parte Capituli, Abb. super hoc c. n. 4. Syl. loco supra cit. dicto 3.

CAPITVLVM XLIII.

Quisquis.

PARAPHRASIS.

Si quis per abusum potestatis secularis contra ecclesiasticam libertatem electus, consensum dare præsumperit, eius electio ipso iure irrita est, & electus ineligibilis redditur; ita ut ad nullam dignitatem ecclesiasticam absque dispensatione eligi possit. Qui autem talem electionem celebrare præsumperint, ab officiis & beneficiis penitus suspendi debent per triennium; insuper eligendi pro ea vice facultate priuati existunt. Ita Innoc. III. statuit in Concil. generali Lateranensi, cap. 25.

SUMMARIUM.

1. Electio facta per abusum secularis potestatis est contra ecclesiasticam libertatem, ipsoque iure irrita.
2. Tunc autem contingit talis abusus, quando laicus cum auctoritate se immiscet electioni, ita ut libertatem clericorum, ad quos proprie spectat electio, impediat.
3. Et locus est huic constitutioni, licet laicus id agat vi consuetudinis immemorialis, modo ea non habeat formam annexam accepti privilegij Apostolici.
4. Consentiens electioni de se facta per abusum laicæ potestatis, caret commodo electionis, & efficitur ineligibilis ad dignitatem.
5. Et hæc pœna inhabilitatis est lata sententia.
6. Dispensabilis tamen est hæc inhabilitas non tantum à Papa, sed etiam ab Episcopo, aut simili potestate prædico.
7. Acceptans electionem in casu huius c. non sit inhabilis ad beneficia curata, &

8. *alia beneficia, quæ dignitates non sunt.* Pœnam hanc inhabilitatis incurrunt, qui ecclesiasticam dignitatem eâ collatione persona laica acceperunt, ita ut promoueri deinde ad eandem vel aliam absque dispensatione non possint.
9. Præsumentes eligere cum abusu secularis potestatis, eligendi tunc priuati sunt potestate, & ab officiis & beneficiis per triennium suspendi debent.
10. Si Capitulares ob metum grauem consentiant, ut per abusum secularis potestatis celebretur, pœnam huius c. non incurrunt.
11. Talis tamen electio ipso iure irrita est.
12. Et Capitulares, si temerè electioni tali consentiant, ipso iure etiam pro eadem priuati sunt eligendi potestate.

NOTANDVM I. Electio quæ fit per abusum secularis potestatis, ecclesiasticæ libertati repugnat, ipsoque iure irrita est. Ita hic, & videri potest Concil. Trident. sess. 25. cap. 20. de reform. vbi contra eos agitur, qui ecclesiasticam libertatem lædunt.

QVÆSTIO prima. Quid sit electionem fieri per abusum potestatis secularis? De hoc videri potest Gl. hic ver. abusum, Innoc. prope finem, Abb. n. 4. Anton. n. 10. Suarez de censur. disp. 31. sect. 3. suspens. 10. Respondeo autem; Tunc contingere eum, abusum, si laicus cum auctoritate se immisceat electioni, ita ut libertatem clericorum, ad quos proprie electio spectat, quomodocunque impediat, iuxta c. cum terra 14. c. sacrosancta 5. c. Massana 56. hoc tit.

QVÆSTIO secunda. Quid si laica potestas id agat vi consuetudinis immemorialis, habetne locum huius c. constitutio? Afirmat rectè Abbas hic n. 4. Quia mera consuetudo, quomodocunque tempore durat, non potest laicos habitare ad spiritualia, prout docet Ioann. Andr. in c. 2. de præb. in 6. & sumitur ex cit. c. Massana, ex quo etiam constat, talem non posse dici consuetudinem, sed potiùs abusum & corruptelam. Dixi autem de mera consuetudine, quia si consuetudo immemorialis etiam habeat formam